

NEPAKARTOJAMA ISTORIJA, IR SAVO
ROMANAS, KURIS ŽADA
PĄŽADĄ IŠPILDO SU KAUPU

PA- DOVANO- SIU TAU SAULĘ

JANDY NELSON

šraimioje šroveje. Kuo taip būtų koks ragas, gongas, taip kas Dievui pažadinti. Norėčiau tarti jam žodelį. O gal du.

KOKIO VELNIO?!

Po kurio laiko, kaip visada nesulaukęs jokio atsako, išsitraukiu iš užpakalinės kišenės angliukus. Jie per stebuklą liko sveikutėliai. Atsisėdęs atsiverčiu bloknotą. Juodai nutepu vieną švarų lapą, tada kitą ir dar vieną. Spaudžiu taip stipriai, kad angliukai vienas po kito lūžinėja, sutrinu visus iki pat galiuko, lyg juoduma į lapą sklistų iš mano pirštų, iš manęs paties. Juodai nuspalvinu visus likusius bloknoto lapus. Užtrunku ištisas valandas.

(SERIJA. *Berniukas tamsos dėžėje*)

Kitą vakarą mama per vakarienę pareiškia, kad močiutė Svitvain šią popietę su ja važiavo automobiliu ir šį tą perdavė mudviem su Džude.

Tik kad močiutė mirusi.

– Pagaliau! – suklinka Džudė atsilošdama ant kėdės. – Ji man žadėjo!

Prieš tris mėnesius, prieš pat savo mirtį miegant, močiutė pažadėjo Džudei, kad akimirksniu atsiras, jei tik Džudei kada jos prireiks. Džudė buvo jos numylėtinė.

Mama nusišypso Džudei ir sudeda rankas ant stalo. Sudedu sąvąsias, tada suprantu, kad ją mėgdžioju, ir paslepiu ant kelių. Mama užkrečiama.

Be to, ji ateivė. Kai kurie žmonės tiesiog kilę ne iš čia. Ji viena tokių. Įrodymus rinkau metų metus. Daugiau apie tai – vėliau.

Bet dabar mamos veidas spindėte spindi. Ji pasakoja, kaip automobilis pirmiausia pakvipo močiutės kvapalais.

– Žinote, kaip prieš jai įeinant į kambarį iš pradžių pasklisdavo aromatas?

Mama išraiškingai įkvepia, lyg virtuvė būtų prisipildžiusi sodraus gėlėmis persisunkusio močiutės kvapo. Išraiškingai įkvepiu ir aš, ir Džudė. Ir visi Kalifornijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Žemėje.

Išskyrus tėtį. Jis krenkšteli.

Tėtis netiki. Nes jis kietakaktis. Taip sakydavo jo paties mama, močiutė Svitvain, kuri niekad nesuprato, kaip galėjo pagimdyti ir užauginti tokį bukagalvį. Nesupratau ir aš.

Be to, jis tyrinėja *parazitus* – daugiau jokių komentarų.

Dirsteliu į tėtį. Jo įdegis ir raumenys kaip gelbėtojo. Dantys blyksi tamsoje. Jo normalumas tiesiog švieste šviečia. Man pasidaro visai nesaldu. Kas, jei jis sužinotų?

Kol kas Zefyras neprasižiojo. Jūs veikiausiai nežinote, – aš vienintelis pasaulyje žinau, – kad oficialus banginio koto pavadinimas yra pimpis. O mėlynojo banginio pimpis? Pustrečio metro ilgio. Kartoju: PUSTREČIO METRO ILGIOOOOO! Štai kaip jaučiausi po vakarykščio nutikimo.

(AUTOPORTRETAS. *Betoninis pimpis*)

Aha.

Bet kartais man atrodo, kad tėtis įtaria. Kartais atrodo, kad įtaria ir skrudintuvas.

Džudė po stalu spirteli man į koją, kad liaučiausi spoksojęs į druskinę – pasirodo, jai skyriau visą dėmesį. Galva parodo į mamą, kurios akys dabar užmerktos, rankos sukryžiuotos ant širdies. Tada į tėtį, kuris žvelgia į mamą taip, lyg jos antakiai būtų nusmukę ant smakro. Mudu žiūrėdami vienas į kitą pavar-tome akis. Prikandu skruostą, kad neprajukčiau. Džudė taip pat:

mudu turime tą patį juoko kauliuką. Mudviejų pėdos po stalu suglaustos.

(ŠEIMOS PORTRETAS. *Mama per vakarienę bendrauja su mirusiaisiais*)

– Na? – paragina Džudė. – Ką ji perdavė?

Mama atsimerkia, mirkteli mums. Vėl užsimerkia ir toliau kalba balsu lyg iš spiritizmo seanso:

– Taigi įkvėpiau gėlių aromato prisodrinto oro ir pamačiau tą švytėjimą...

Mostaguodama rankomis ji prikausto dėmesį. Štai kodėl mama taip dažnai pelno metų dėstytojos titulą: visi tik ir trokšta būti šalia jos. Mes jau lenkiamės klausytis, ką ji pasakys, išgirsti močiutės balso iš anapus, bet tada įsiterpia tėtis ir savo nuobodėje akimirksniu viską sugadina.

Jis niekada nepelnė metų dėstytojo titulo. Be komentarų.

– Brangioji, vaikai turi suprasti, kad kalbi metaforiškai, – sako tėtis išsitiesdamas ir galva įlauždamas lubas. Daugumoje mano piešinių jis toks didžiulis, kad netelpa viename lape, tad piešiu jį be galvos.

Mama pakelia akis, kibirkštėlės veide kaip nebūta.

– Bet aš juk nekalbu metaforiškai, Bendžaminai, – anksčiau pažvelgus į tėtį mamos akys sušvisdavo. Dabar ji tik griežia dantis. Nežinau kodėl. – Visiškai tiesiogine prasme norėjau pasakyti, – pro dantis iškošia ji, – kad nepakartojamoji močiutė Svitvain, kuri ilsisi ramybėje, vidury dienos atsidūrė šalia manęs automobilyje, – ji šypteli Džudei. – Beje, pasipuošusi viena iš savo besvorių suknelių. Atrodė *pritrenkiamai*.

Besvorės suknelės buvo močiutės kurtų suknelių linija.

– Ak! Kuria? Mėlynąja? – Džudė paklausia taip, kad man dėl jos suskausta širdį.

– Ne, ta su oranžinėmis gėlytėmis.

– Savaiame suprantama, – atsako Džudė. – Puikus apdaras dvasioms. Mudvi aptarėme, kokia bus jos pomirtinė apranga.

Man topteli, kad mama viską išsigalvojo, nes Džudė iki šiol ilgisi močiutės. Ji sėdėjo prie močiutės lovos iki pat pabaigos. Tą paskutinį rytą mama jas rado susikabinusias rankomis – vieną miegančią, kitą mirusią. Maniau, tai žiauriai šlykštu, bet niekam neprasižiojau.

– Taigi... – Džudė pakelia antakį. – Ką ji perdavė?

– Žinot, ko norėčiau? – sako tėtis vėl įsibraudamas į pokalbį, kad mes niekada nesužinotume, ką, po galais, ji perdavė. – Norėčiau, kad pagaliau paskelbtume absurdo viešpatijos pabaigą.

Ir vėl. Jo minima viešpatija prasidėjo atsikrausčius močiutei. Didžiai išsimokslinęs tėtis prisakė mums nepriimti už gryną pinigą visų prietaringų jo mamos tauškalų. Močiutė prisakė mums nesiklausyti jos kietakakčio sūnaus, o pinigą verčiau įsidėti į kišenę.

O tada ji išsitraukė savo „bibliją“ – didžiulę oda įrištą knygą, prikimštą pamišėlišku idėjų (kitais tariant, tauškalų), – ir ėmė pamokslauti. Labiausiai – Džudei.

Tėtis čiumpa nuo lėkštės gabalėlį picos. Sūris drimba nuo kraštų. Jis dirsteli į mane.

– O šitai, Nojau? Kam truputį palengvėjo, kad nebevalgome užkerėtų močiutės troškinių?

Tyliu kaip liežuvį prarijęs. Šaukštai po pietų. *Dievinu* picą. Įsivaizduokite: net valgydamas picą svajoju valgyti picą. Bet nepereisiu tėčio pusėn, net jei joje būtų pats Mikelandželas. Mudu tiesiog nesuprantame vienas kito, nors jis dažniausiai šitai pamiršta. Aš niekad nepamirštu. Išgirdęs griausmingą jo

balsą, kviečiantį žiūrėti „49ers“* ar kokio filmo, kuriame viskas sproginėja, ar klausytis džiaz, nuo kurio kūnas išsiverčia į kitą pusę, atsidarau miegamojo langą, iššoku lauk ir lekiu į mišką.

Retsykiais, kai namie nieko nebūna, nueinu į jo kabinetą ir sulaužau pieštukus. Kartą, po itin šlykštukiškos Nojaus Sulūžusio Skėčio prakalbos, po kurios tėtis nusijuokęs pasakė, kad jei Džudė nebūtų mano dvynė sesuo, jis būtų tikras, jog atsiradau partenogenezės būdu (pasiskaičiau, kad tai – apvaisinimas be tėvo), visiems miegant įsmukau į garažą ir raktu subraižiau jo automobilį.

Kadangi kartais, piešdamas žmones, matau jų sielas, žinau: mamos siela yra didžiulė saulėgrąža, tokia didelė, kad beveik nelieka vietos kitiems organams. Mudviejų su Džude viena bendra siela, kuria turime dalintis: tai medis liepsnojančiais lapais. O tėčio siela yra vikšrų pilna lėkštė.

– Manai, močiutė negirdėjo, kaip ką tik iškoneveikei jos ruoštus valgius? – klausia jo Džudė.

– Galiu užtikrinti, kad ne, – atsako tėtis ir kimba į picos gabalą. Jo burna žvilga nuo riebalų.

Džudė atsistoja. Plaukai styro į visas puses kaip spalvoti varvekliai. Ji užverčia galvą į lubas ir pareiškia:

– *Man* visada patiko tavo ruošti valgiai, močiute.

Mama suspaudžia jai ranką, luboms pasako:

– Man irgi, Kasandra.

Džudė nusišypso visa siela.

Tėtis pirštu šauna sau į smilkinį.

Mama susiraukia ir tampa panaši į šimtametę.

* Amerikiečių futbolo komanda. (Čia ir toliau vertėjos pastabos.)

– Atsiverk paslapčiai, profesoriau, – taria ji.

Ji visuomet taip sakydavo tėčiui, bet kitokia intonacija. Sakydavo lyg atverdama duris jam įeiti, o ne užtrenkdama tas duris jam prieš nosį.

– Aš vedžiau paslaptį, profesore, – atsako jis kaip visada, bet anksčiau jo žodžiai nuskambėdavo kaip komplimentas.

Mes valgome picą. Nelinksmi. Mamos ir tėčio mintys nuspalvina orą juodai. Man klausantis savo žiaumojimo Džudės pėda po stalu vėl suranda manąją. Spusteliu atsakydamas.

– Ką perdavė močiutė? – viltingai šypsodamasi ji nutraukia įtampą.

Tėtis pažvelgia į Džudę, jo akys sušvelnėja. Ji – ir jo numylėtinė. Bet mama favorito neturi, vadinasi, į tą vietą galima taikytis.

– Kaip ir sakiau, – šįkart mama kalba savo normaliu balsu, kimiu, lyg iš kokios olos, – šią popietę važiauvau pro menų mokyklą, KMM*, ir kaip tik tada atsirado močiutė, kad pasakytų, kaip puikiai toji mokykla jums tiktų, – ji papurto galvą, nušvinta, vėl atjaunėja. – Taip ir yra. Ir kaip man pačiai niekada nešovė į galvą. Nesiliauju galvojusi apie Pikaso žodžius: „Kiekvienas vaikas yra menininkas. Sunkiausia juo išlikti užaugus.“ – Mamos veidas lyg pamišėlės, tokia jos išraiška pasidaro muziejuose, lyg ji ruoštųsi vogti meno kūrinius. – Betgi. Vaikai, tokia proga pasitaiko tik kartą gyvenime. Nenoriu, kad prarastumėte savo įkvėpimą kaip... – Ji nebaigia sakyti, ranka perbraukia per plaukus – juodus ir išsidraikiusius, kaip mano, – ir pasisuka į tėtį. – Noriu jiems tai suteikti, Bendžaminai. Žinau, bus brangu, bet tokia pro...

* Kalifornijos meno mokykla – *CSA, California School of Arts* (angl.).

– Tik tiek? – nutraukia ją Džudė. – Močiutė pasakė tik tiek? Tokia buvo jos žinia iš *anapus*? Apie kažkokią *mokyklą*?

Regis, ji tuoj apsipils ašaromis.

O aš ne. Meno mokykla? Niekad neįsivaizdavau, nė į galvą nešovė įsivaizduoti, kad galėčiau neiti į Ruzveltą, subingalvių vidurinę mokyklą. Esu tikras, kad kraujas mano kūne ką tik ėmė švytėti.

(AUTOPORTRĖTAS. *Mano krūtinėje atsilapoja langas*)

Mamos veidas vėl lyg pamišėlės.

– Ne šiaip kažkokią mokyklą, Džude. Mokyklą, kurioje galėsite kasdien ketverius metus cypti iš džiaugsmo. Negi to nenorite?

– Cypti ką? – paklausia Džudė.

Tai išgirdęs tėtis dygiai sukikena.

– Nežinau, Di, – sako jis. – Ji tokia specializuota. Pamišti, kad menas visiems kitiems yra tik menas, o ne religija, – mama čiumpa peilį ir smeigia jam į pilvą, pasuka. To nepastebėjęs, tėtis varo toliau: – Na, jie septintokai. Devinta klasė dar toli.

– Aš ten noriu! – pratrūkstau. – Nenoriu prarasti įkvėpimo!

Tai pirmieji žodžiai, kuriuos per šią vakarienę ištariu ne vien savo galvoje. Mama man nusišypso. Jis jos neperkalbės. Žinau, ten nėra mulkių su banglentėmis. Turbūt vien tie, kurių kraujas švyti. Vien revoliucionieriai.

Mama sako tėčiui:

– Jiems prireiks metų pasirengti. Tai viena geriausių meno mokyklų šalyje, puikiausi dėstytojai, tad dėl to galima nesijaudinti. Ir dar kone mūsų kieme! – Jos entuziazmas mane užkrečia. Vos susilaikau neplojęs. – Ten patekti labai sunku. Bet judu galite. Esate gabūs ir jau tiek daug žinote, – jos šypsena kupina pasididžiavimo, regis, virš stalo patekėjo saulė. Tai tiesa. Kiti

vaikai vartė iliustruotas knygeles, o mudu – meno albumus. – Ši savaitgalį pradėsime lankytis muziejuose ir galerijose. Bus šaunu. Judu galite rungtis piešimo konkursuose.

Ant stalo visur žydras fluorescencinis Džudės vėmalas, bet jį pastebiu tik aš vienas. Piešia ji neblogai, bet yra visai kito-
kia. Man mokykla nustojo priminti kasdienę aštuonių valandų skrandžio operaciją tik supratus, jog visi labiau nori, kad juos pieščiau, nei su manimi kalbėtis ar vožti į snukį. Džudei vožti nenori niekas. Ji linksma, švytinti, normali – ne revoliucionierė – ir kalbasi su visais. Aš kalbuosi su savimi. Ir, žinoma, su Džude, nors dažniausiai tylėdamas, nes mudu taip bendraujame. Ir su mama, nes ji ateivė. (Trumpai apie įrodymus: kol kas ji nevaikščiojo sienomis, netvarkė namų minties galia, nesustabdė laiko ir nedarė jokių kitų neįprastų dalykelių, bet pastebėjau kai ką kita. Pavyzdžiui, neseniai vieną rytą, kai ji verandoje kaip visad gėrė arbatą, priėjęs artėliau pamačiau, kad ji pakibusi ore. Bent jau man taip pasirodė. O svarbiausia – ji neturi tėvų. Mama pamestinukė! Dar kūdikis palikta kažkokioje bažnyčioje Rine, Nevadoje. Aišku? Palikta *ju.*) Tiesa, kalbuosi ir su kaimynystėje gyvenančiu Šelmiu, kuris šiaip jau yra arklys, bet vis tiek.

Dėl to ir Burbulas.

Jei atvirai, dažniausiai jaučiuosi kaip įkaitas.

Tėtis atsiremia alkūnėmis į stalą.

– Diana, ne taip greitai. Man tikrai atrodo, kad projektuoji savo norus. Senos svajonės sunkiai...

Mama jį nutildo. Griežia dantimis lyg pašėlusį. Regis, ji vos tvardosi neišpyškinusi viso keiksmožodžių žodyno ar neužkūrusi atominio karo.

– NojauirDžude, pasiimkite lėkštes ir eikite į svetainę. Man reikia pasikalbėti su jūsų tėčiu.

Nė nekrustelime.

– NojauirDžude, dabar pat.

– Džude, Nojau, – prabyla tėtis.

Čiumpu lėkštę ir nuseku Džudei iš paskos. Ji ištisia man ranką, suimu. Pastebiu, kad jos suknelė – spalvota lyg klounžuvė. Močiutė išmokė ją siūti. Och! Pro atvirą langą išgirstu naująją kaimynų papūgą, vardu Pranašas. „Kur prakeiktas Ralfas?“ – suspinga Pranašas. „Kur prakeiktas Ralfas?“ Jis temoka tik šiuos žodžius ir juos kartoja ištisą parą. Niekas nežino, kas tas Ralfas, o juolab kur jis.

– Prakeikta kvaila papūga! – rikteli tėtis taip garsiai, kad visų mūsų plaukai stojasi piestu.

– Jis nenorėjo to pasakyti, – mintyse sakau Pranašui ir iškart susizgrimbu, kad kalbėjau balsu.

Kartais žodžiai išlekia man iš burnos lyg karpotos rupūžės. Imu aiškinti tėčiui, kad kalbėjau su papūga, bet užsičiaupiu, nes geruoju tatai nesibaigs, ir man iš burnos išsprūsta keistas bliovimas, dėl to visi, išskyrus Džudę, keistai dirsteli į mane. Maunam pro duris.

Po akimirkos mudu ant sofos. Nejungiamo televizoriaus, nes ausis ištempę klausomės pokalbio, bet tėvai tik piktai kuždasi, suprasti neįmanoma. Kąsnis po kąsnio pasidalinus mano picos gabalėlį, nes Džudė pamiršo savo lėkštę, ji sako:

– Maniau, močiutė praneš mums ką nors neįtikėtino. Pavyzdžiui, ar danguje yra vandenynas, supranti?

Atsišlieju į sofos atlošą, man palengvėja, kai būnu tik su Džude. Kai būnam tik dviese, niekada nesijaučiu kaip įkaitas.

– Jis ten tikrai yra. Kuo tikriausiai. Tik vandenynas purpurinis, smėlis žydras, o dangus – beprotiškai žalias.

Ji šypteli ir kiek pagalvojusi sako:

– O kai pavargsti, įšliauži į savo gelę miegoti. Dieną visi kalba spalvomis vietoj garsų. Būna taip tylu, – ji užsimerkia ir lėtai ištaria: – Įsimylėję žmonės užsiliesnoja.

Džudė dievina šį posakį – jis buvo vienas močiutės mėgstamiausių. Kai buvome maži, taip ir žaisdavome. „Pasiimkite mane!“ – sakydavo ji, arba kartais: „Padėkite man iš čia ištrūkti, vaikai!“

Džudei atsimerkus, nuo jos veido išnykę visi apžavai. Ji atsidūsta.

– Kas yra? – klausiu.

– Aš neisiu į tą mokyklą. Ten eina tik ateiviai.

– Ateiviai?

– Aha, keistuoliai. Kalifornijos ateivių mokykla, štai kaip ji vadinama.

O taip, o taip, ačiū tau, močiute. Tėtis turės nusileisti. Man būtina ten patekti. Keistuoliai, kuriantys meną! Aš toks laimingas, jaučiuosi lyg šokinėdamas nuo tramplino, tik šokinėju sa-vyje.

Užtat Džudė ne. Dabar ji visai nukabinusi nosį. Kad ją nudžiuginčiau, prabyļu:

– Gal močiutė matė tavo skraidančias moteris, todėl ir nori, kad ten mokytumėmės.

Džudė lipidė jas iš drėgno smėlio už trijų įlankėlių. Kūrė tas pačias, kurias visuomet lipdo iš bulvių košės, tėčio skutimosi kremo ar bet ko, kai mano, kad niekas nemato. Nuo skardžio stebėjau ją lipdančią tokias, tik didesnes, figūras iš smėlio, žinojau, kad taip ji bando kalbėtis su močiute. Visada žinau, kas Džudės galvoje. Bet jai ne taip lengva pasakyti, kas manojoje, nes turiu langines ir galiu jas užsklęsti, kai tik prireikia. Kaip pastaruoju metu.

(AUTOPORTRETAS. *Berņiukas, besislepiančias berniuke, besislepiančiame berniuke*)

– Nemanau, kad tos skulptūros yra menas. Jos yra... – Ji nebaigia sakyti. – Viskas dėl tavęs, Nojau. Ir tau reikia liautis sekiojus mane iki paplūdimio. O jei ten būčiau su kuo nors bučiavusis?

– Su kuo? – Aš tik dviem valandomis, trisdešimt septyniomis minutėmis ir trisdešimt sekundžių jaunesnis nei Džudė, bet dėl jos visuomet jaučiuosi jaunėlis brolis. Negaliu to pakęsti. – Su kuo būtum bučiavusis? Ar jau bučiavaisi?

– Pasakysiu, jei man pasakysi, kas nutiko vakar. Žinau, kad kažkas nutiko, ir dėl to šįryt negalėjome eiti į mokyklą įprastu keliu.

Nenorėjau matyti Zefyro nei Frajaus. Jų mokykla visai šalia mūsųškės. Trokštu jų niekada nepamatyti. Džudė paliečia mano ranką.

– Jei tau kas ką pasakė ar padarė, tu tik man pasakyk.

Ji mėgina įsibrauti į mano galvą, todėl uždarau langines. Greitutėliai jas užsklendžiu, Džudė lieka vienoje pusėje, aš – kitoje. Nes šio įvykio nesulyginsi su visais kitais siaubingais nutikimais. Nė su tuo, kaip pernai per futbolo rungtynes ji vožė milžiniškam kaip uola Maiklui Steinui, pavadinusi mane idiotu tik dėl to, kad mano dėmesį išblaškė neapsakomai šaunus skruzdėlynas. Nė su tuo, kaip mane pagavo srovė ir juodu su tėčiu traukė mane iš vandenyno viso paplūdimio, pilno mulkių su banglentėmis, akivaizdoje. Šis įvykis – visai kas kita. Saugoti šią paslaptį tolygu visą laiką basomis pėdomis vaikščioti per karštas, deginančias anglis. Pakylu nuo sofos, kad išsisukčiau nuo bet kokios galimos telepatijos, ir tada mudu pasiekia riksmi.

Garsūs, supurtantys visą namą. Kaip ir kiti pastaruoju metu. Vėl susmunku. Džudė pažvelgia į mane. Jos akys – šviesiausio ledyno žydrumo; jas piešdamas naudoju daugiausia baltą spalvą. Paprastai į jas žvelgdamas pasijunti besvoris, imi galvoti apie pūkinius debesis ir girdėti arfas, bet dabar jos tiesiog išsi-gandusios. Visa kita pamiršta.

(PORTRETAS. *Mama ir tėtis su švilpiančiais virduliais vietoj galvų*)

Prabilusios Džudės balsas skamba kaip vaikystėje, virpa lyg eglutės blizgučiai.

– Ar tikrai manai, kad dėl to močiutė nori mus išsiųsti į tą mokyklą? Nes matė mano skraidančias smėlio moteris?

– Tikrai, – pameluojau.

Man regis, teisi buvo ji. Manau, viskas dėl manęs.

Ji prisispaudžia arčiau, petys prie peties. Tai mudu. Mudviejų poza. Susiglaudę į kamuoliuką. Tokia kaip ultragarso nuotraukoje, mamos viduje, tokia kaip piešinyje, kurį vakar suplėšė Frajus. Kitaip nei beveik visi kiti žemėje, mudu buvome kartu nuo pat pirmųjų ląstelių, mudu kartu čia atėjome. Štai kodėl beveik niekas nepastebi, kad Džudė kalba už mus abu, kad mudu galime skambinti pianinu tik keturiomis rankomis, ne po vieną, kad niekada nežaidžiame „žirklių, popieriaus, akmenų“, nes nė karto per visus trylika metų nepasirinkome skirtingai. Visuomet du akmenys, du popieriai, dvejios žirkklės. Kai nepiešiu mudviejų kartu, piešiniuose atskirai mūsų būna tik pusė.

Mane užplūsta kamuoliuko ramybė. Ji įkvepia, įkvepiu ir aš. Galbūt mudu tam per dideli, bet tiek to. Matau jos šypsena, nors ir žiūriu priešais save. Mes iškvepiame kartu, įkvepiame kartu, iškvepiame, įkvepiame, į, iš, iš ir į, tol, kol net medžiai nebepri-

simena, kas vakar nutiko miške, kol pikti mamos ir tėčio balsai pavirsta muzika, kol mudu tampame ne tik vieno amžiaus, bet ir vienu, vientisu, visu žmogumi.

Po savaitės viskas pasikeičia.

Šeštadienis, mes su mama ir Džude mieste, muziejaus kavinėje ant stogo, nes mama laimėjo ginčą ir mudu po metų teikiame paraišką į KMM.

Kitoje stalo pusėje Džudė kalbasi su mama ir tuo pat metu siunčia man slaptus nebylius grasinimus mirtimi, nes mano, kad man piešiniai pavyko geriau nei jai, o mudu juk rungiamės. Mama – teisėja. Na ir puiku, gal man nereikėjo padėti jai taisyti piešinių. Džudė tikra, kad tik mėginau juos sugadinti. Be komentarų.

Ji vogčia pavarto akis. 6,3 balo pagal Richterio skalę. Panūstu spirtelėti jai po stalu į koją, kad apmirtų, bet susilaikau. Gurkšnoju karštą šokoladą ir slapta dirsčioju į vyresnių vaikinų šutvę man iš kairės. Bent jau kiek žino mano pustrečio metro betoninis pimpis, katastrofa įvyko tik mano galvoje (*AUTOPORTRE-TAS. Berniukas sušeriamas ugninių skruzdėlių spiečiui*). Bet gal ir tikrai Zefyras niekam neprasižios.

Visi vaikinai prie gretimo staliuko ausų speneliuose turi guminius kamštukus, jų antakiai perverti smeigėmis ir pokštaudami jie kvaksi kaip varlės. Pagalvoju, kad jie turbūt eina į KMM, ir nuo šios minties kūnas suvirpa. Vieno jų veidas apskritas kaip mėnulio pilnatis, žydros akys apvalios, lūpos putlios ir raudonos, kokias tapydavo Renuaras. Dievinu tokias lūpas. Greitai

sumetu jo veido eskizą pirštu ant kelnių po stalu, jis pamato, kad spoksau, bet, užuot piktai dėbtelėjęs, man mirkteli – lėtai, tad suklysti neįmanoma. Tada jo dėmesys nukrypsta į draugus, o aš iš kietos masės pavirstu skysta.

Jis man mirktelėjo. Lyg žinotų. Bet visai nebaisu. Visiškai. Tiesą sakant, trokštu liautis šypsojęsis, o tada – ohoho – jis dar syk pažvelgia į mane ir nusišypso. Mano veidas užsiliepsnoja.

Mėginu sutelkti dėmesį į mamą ir Džudę. Jiedvi šnekučiuojasi apie pamišėliškąją močiutės bibliją. Ir vėl. Mama sako, kad toji biblija – tarsi keistų įsitikinimų enciklopedija. Močiutė jų sėmėsi visur ir iš visų, netgi buvo palikusi bibliją atverstą ant prekystalio šalia kasos aparato savo suknelių krautuvėje, kad visi pirkėjai galėtų ten įrašyti savo pamišėliškus prietarus.

– Pačiame paskutiniame puslapyje, – sako mama Džudei, – parašyta, kad pirmalaikės jos mirties atveju biblija bus tavo.

– Mano? – Ji dėbтели į mane pasipūtėliškiausiu žvilgsniu. – *Tik* mano?

Džudė spindėte spindi laime. Koks skirtumas. Lyg man reiktų kažkokios biblijos.

Mama patvirtina:

– Cituoju: „Ši puiki knyga testamentu paliekama mano vaikaičiai Džudei Svitvain, paskutinei Svitvainų Galios valdovei.“

Ryškiai žali mano vėmalai trykšteli ant viso stalo.

Atradusi, kad Džudė iš liežuvio geba išraityti gėlytę, močiutė Svitvain nusprendė, kad ji turi Svitvainų intuicijos galią. Mudviem buvo ketveri. Paskui Džudė dienų dienas leisdavo su manimi priešais veidrođį, spausdama pirštą prie mano liežuvio, vis bandydama išmokyti ir mane, kad ir aš turėčiau Svitvainų galią. Beprasmiška. Mano liežuvis galėjo apsiversti ir susiriesti, bet žydėti jis negalėjo.

Dirsteliu į varlių staliuką. Jie ruošiasi išeiti. Mirksintis apskritaveidis persimeta kuprinę per petį ir vien lūpomis ištaria man „sudie“.

Nuryju seilę, nuleidžiu akis, užsiliepsnoju.

Mintyse imu jį piešti iš atminties.

Kai po kiek laiko sugrįžtu į tikrovę, mama sako Džudei, kad, priešingai nei močiutė Svitvain, ji pati vaidentūsi mums ryškiai ir nuolat, jokių greitų apsilankymų automobilyje.

– Būsiu iš tų dvasių, kurios visur kaišioja nosį, – ji kimiai nusijuokia, sumosikuoja rankomis. – Per daug jau mėgstu kontroliuoti. Jūs niekada manęs neatsikratysite! Niekada! – Mama nusikvatoja šėtonišku juoku.

Keisčiausia, kad nei iš šio, nei iš to pasirodo, jog ją sugavo vėtra. Plaukai draikosi, suknelė švelniai banguoja. Dirsteliu po stalą, ar nėra kokio ventiliatoriaus ar dar ko, bet ten nieko. Matot? Kitos mamos neturi asmeninio oro. Ji nusišypso taip šiltai, lyg mudu būtume maži šuniukai, ir man sugniaužia krūtinę.

Joms išsamiai diskutuojant apie tai, kokia dvasia mama pavirstų, trumpam užsisklendžiu. Jei mama mirtų, saulė užgestų. Taškas.

Jau geriau galvoju apie šiandieną.

Prisimenu, kaip vaikščiojau nuo vieno paveikslą prie kito, maldaudamas, kad jie mane prarytų, ir jie prarijo.

Kaip visą tą laiką puikiai jaučiausi savo odoje, ji man nė sykio nesusiraitojo ant kulkšnių, nesuspaudė galvos.

Mama pabarbardama į stalą lyg į būgną sugražina mane atgal.

– Peržiūrėkim eskizus, – sako ji netverdama savo kailyje.

Nupiešiau keturias pasteles iš nuolatinės kolekcijos: Šagalą, Francą Marką ir du Pikaso kūrinius. Juos pasirinkau, nes ma-

čiau, kad ne tik aš įsitempęs žvelgiu į tuos paveikslus, bet ir jie į mane. Mama sakė, kad tikslių kopijų nereikia. Nekopijavau. Perleidau originalus per save ir išleidau į pasaulį alsuojančius manimi.

– Aš pirmas, – sakau grūsdamas eskizus mamai į rankas.

Džudė užverčia akis – šįsyk 7,2 balo pagal Richterio skalę, visas pastatas susiūbuoja. Man nesvarbu, negaliu laukti. Šiandien piešiant man kažkas nutiko. Regis, gavau naujas, geresnes akis. Noriu, kad mama pastebėtų.

Žiūriu, kaip ji lėtai verčia eskizus, čiumpa savo močiutiškus akinius, kybančius ant kaklo, vėl perverčia eskizus, tada dar sykį. Dirsteli į mane taip, lyg būčiau virtęs žvaigždžiasnukiu kurmiu, vėl įsmeigia akis į eskizus.

Visi kavinės garsai – balsai, espresso aparato dūzgesys, taurių bei lėkščių barškėjimas ir dzingsėjimas – nutyla, stebiu jos smilių, keliaujantį lapu. Žvelgiu jos akimis, matau: eskizai geri. Pasijuntu lyg šaunanti į viršų raketa. Aš tikrai pateksiu į KMM! Turiu dar metus, kad būčiau tuo visiškai tikras. Jau paprašiau dailės mokytojo pono Greidžio, kad po pamokų pamokytų mane maišyti aliejinius dažus, ir jis sutiko. Pamanau, kad mama pagaliau baigė žiūrinėti eskizus, bet ji vėl imasi iš naujo. Ji negali atitraukti akių! Jos veidas trykšte trykšta džiaugsmu. O aš sutirpstu iš pasitenkinimo.

O tada – antpuolis. Telepatinis Džudės oro antskrydis (PORTRETAS. *Pažaliavusi iš pykčio*). Oda: gelsvai žalsva. Plaukai: žalsvai geltoni. Akys: miško žalumos. Ji visa: žalia, žalia, žalia. Stebiu, kaip ji atplėšia cukraus paketėlį, paberia žiupsnelį ant stalo, pirštais įspaudžia cukraus kristalus ant savo eskizų ap-lanko viršelio. Prietaras iš močiutės biblijos sėkmei pritraukti.

Pajuntu susigniauziant skrandį. Man jau reiktų išlupti eskizus mamai iš rankų, bet nesijudinu. Negaliu.

Kaskart skaitydama mano ir Džudės delnų linijas močiutė S. sakydavo, kad mudviejų linijose užtektinai pavydo gyvenimams dešimtsyk sužlugdyti. Ji teisi. Man piešiant Džudę ir save perregima oda, mūsų pilvuose visuomet atsiduria barškuolės. Mano pilve tik kelios. Džudės paskutinįsyk – septyniolika.

Galiausiai mama užverčia aplanką ir atiduoda man. Taria mums:

– Tie konkursai – kvaila užmačia. Verčiau šiomet šeštadieniais gėrėkimės menu ir studijuokime piešimą. Ar ne gera mintis?

Ir tai – jai dar neatsivertus Džudės eskizų.

Mama pasiima savo karšto šokolado puodelį, bet negeria.

– Neįtikėtina, – sako ji lėtai purtydama galvą. Ar ji išvis pamiršo Džudės aplanką? – Mačiau Šagalo jautrumą ir Gogeno paletę, bet požiūrio taškas – visiškai originalus. O tu – toks jaunas. Neįtikėtina, Nojau. Tiesiog nepaprasta.

(AUTOPORTRETAS: *Berniukas, neriantis į šviesos ežerą*)

– Tikrai? – sukuždu.

– Tikrai, – rimtai atsako ji. – Aš priblokšta.

Jos veidas pasikeitęs, lyg būtų praskleista užuolaida. Vogčia dirsteliu į Džudę. Matau, kad ji savyje susirietusi į kamuoliuką kamputyje, aš taip pat elgiuosi bėdai ištikus. Turiu tokį kamputį, į kurį niekas negali patekti, kad ir kas nutiktų. Neturėjau supratimo, kad turi ir ji.

Mama nepastebi. Paprastai ji itin pastabi. Bet štai ji sėdi nieko nematančiomis akimis, lyg sapnuotų vidury dienos.

O kai ji skubriai prabyla, jau per vėlu:

– Džude, mieloji, peržiūrėkime tavo aplanką, nekantrauju pamatyti tavo kūrinus.

– Tiek to, – sako Džudė balsu, virpančiu kaip eglutės blizgučiai, jos aplankas jau nukištas giliai į krepšį.

Mudu su Džude žaidžiame daug žaidimų. Jos mėgstamiausi – „Kokią mirtį renkiesi?“ (Džudė – sušalti, aš – sudegti) ir skenduolių žaidimas. Skenduolių žaidimas toks: jei mama ir tėtis skęstų, ką pirmiau gelbėtume? (Aš – mamą. Džudė – priklausomai nuo nuotaikos.) Kita variacija: jei mudu skęstume, kurį pirmą gelbėtų tėtis? (Džudė.) Trylika metų mama buvo neįkandamas riešutėlis. Neturėjome supratimo, kurį iš mudviejų ji pirmiau griebtų iš vandens.

Iki šiol.

Dabar nė nesusižvalgę abu žinome.